

זה נאמר. גם בשביל האשה היפה שישבה לפני השופטים ושהארץ כולה עקבה אחרי להטוטי התרגום שלה. היא סיפרה על כך לשרה לייבוביץ

שולטים היטב כאוקראינית, אך לא כן הנאשם, ששפתו פשוטה יותר, בסיסית.

● **כפי שאת מתארת את המישפט, נדמה שכונרת רוחות שת של תרגום התרחשה מאי חורי הקלעים.**

כן. מלבדי ומלבד המתרגמים האוקראינים היו גם מתרגמים שישובו בתא קטן במרומי הבימה ותירגמו לאנגלית את כל מהלך המישפט. ריבריהם הורעברו באוזניות לקהל דובר האנגלית ולסניגורים. והיתה גם לחשנית שתירגמה לעד הגרמני את השאלות שהופנו אליו.

● **האם לא נשברת במהלך המישפט?**

אילו הייתי נשברת, אפילו לכמה דקות, הייתי מיד מודיעה על פרישה. רגשות אינם לעניין במיקרה כזה.

● **האם אין זה מפחיד לשבת מול קהל כה רב ועשרות מצימות לזוויזיה?**

זו אחריות גדולה. לפעמים הרגשתי כמו לוליון, ההולך על חבל דק וכולם מביטים בו ומצפים שימעד ויפול. בעיי קר כשתירגמתי מאנגלית לעברית. בארץ הרי כולם בטוחים שהם יודעים אנגלית מצויין ורק במיקרה, מפני שהם עסוקים בדברים אחרים, הם אינם מתורגמים.

● **היו לך שגיאות תרגום?**

שאני מתאימה ויכולה לעמוד במשימה. התחלתי לארגן צוות ולהתכונן למישפט.

● **לא היססת כשהציעו לך את התפקיד?**

לא. חשבתי שאם מתקיים מישפט שואה ואני יכולה להשתתף ולתרום את חלקי לכך שארברים יובאו לידיעת הציבור, אני חייבת לעשות את זה. וכולנו, כל המתרגמים, אמרנו לעצמנו שאם האנשים האלה, הניצולים, עברו את כל הוועות האלה, אסור לנו להתפנק ולחשוב שאנחנו נתקשה לתרגם את דבריהם.

● **יש לך קשר אישי לשואה?**
לא. אני לא ניצולת-שואה. גם הורי אינם ניצולים, אולם אני חושבת שכר לנו, כל היהודים, הם ניצולי-שואה במובן מסויים.

● **איך מתכוננים למישפט כזה?**

קראתי את טרבלינקה של יצחק ארד, לא בקריאה שיטחית ומהירה, אלא בקריאה איטית, שמתי לב לכל פרט והשתדלתי לזכור כמה שיותר. אחריכך, בזמן המישפט, רדשתי מההגנה ומהתביעה שיתנו לי תקציר מעודות כל עד, לפני שהוא עולה על דוכן העדים, כדי שאוכל לקרוא ולדעת מה הוא עומד לאמר. וכשעד דיבר על זיכרון, קראתי לפני כן חומר על זיכרון.

● **איך מארגנים צוות?**
יש בארץ 20 מתורגמים, התכרם

הרגשתי כמו לוליון! כמו לוליון!

אחרים מצאו שגיאות, מפני שכל אחד בטוח שהוא יודע יותר טוב ממני. אני חושבת שהייתי בסדר.

● **המישפט העניק לך חשיפה רבה שתסייע לך עכשיו בעיבוד?**

אז מה? זה אמנם מהניף, אבל במירה. איכות התרגום שלי לא השתנתה. ● **זה היה רגע השיא בעבורי דתך?**

מבחינה מסויימת כן. זהו אירוע הרפעי. לעיתים רחוקות קורה שאדם מעורב בדבר כזה במשך שנה שלמה. אני חושבת שזה היה רגע השיא גם בעבודתם של השופטים ושל עורכי הדין.

● **איך התנהלה, באופן מעשי, מלאכת התרגום?**

הקשבתי לדיבריו המרוב ורשמתי בצד ציוניידרך בדבריו. נניח שהוא אמר: "אנחנו היינו במחנה מסויים ואחר כך הלכנו קילומטרים רבים." אני רשמתי: קילומטרים, מחנה, הליכה. את השאר אני זוכרת בעזרת דימיון. אני מרמינת לעצמי תמונה של דבריו. אחרי שאני מבינה מה האדם התכוון לאמר, אני בונה מישפט. ● **את מתרגמת באופן מילולי**

באירגון בינלאומי למתורגמני ועירות, אא"ק. זהו אירגון יוקרתי המונה 2000 מתורגמנים מכל רחבי העולם. כשפונים אלי ומציעים לי להיות ראש צוות תרגום, אני שוקלת אם אני מתיימרת לתפקיד המסויים הזה ואחר כך אני מציעה לכמה מחברי האירגון כי יצטרפו אלי.

● **מדוע השבת שאת מתיימרת אליה?**

אמר לי שזקוקים למתורגמנים מיאוקראינית, עברית, אנגלית, גרמנית ואיריש. אני שולטת היטב בגרמנית, בעברית ובאנגלית. הבעיה היתה עם המתורגמנים לאוקראינית, מי שישוב ליד דמיאניוק ולחשו את התרגום לאוזניו. נזר אין בארץ מתרגם מיקצועי מעברית לאוקראינית.

● **איך הגעת למתורגמנים האלה?**

ראיינתי כמה מועמדים ובחרתי את ריטה שניידר, העובדת באנציקלופדיה הרוסית, ויקטור רדצקי, מומחה לאוקראינית עתיקה ומרצה למחשבים ופיזיקה בסטודנטים, ורד לפילוסופיה של המדע. הם נגשו את כל עיסוקיהם ובימשך שנה שלמה תירגמו את מהלך המישפט לדמיאניוק. הם ישבו לידו, כדי שיוכלו לראות, מיד, אם הכל מתנהל כהלכה. אגב, מיד התברר שהם אכן

נה שאפשר לרכוש. ● **היו לך רגעים קשים?**

בתחילת המישפט, כשהעדים הראשונים סיפרו על חוויותיהם האישיות, היה קשה. ניסיתי להקל עליהם כמיקצת.

● **איך?**

מארק אוקונור, שהוא גוי, ואינו מבין בצורה עמוקה את השואה, וגם בגלל התפקיד שלו במישפט, ניסה להיות בוטה כלפיהם, לערער את אמינותם. כשתירגמתי את דבריו פיצלתי מישפטים ארוכים לכמה מישפטים קצרים. הפכתי את שאלותיו לבהירות יותר בעזרת השימוש בפעלים רבים ככל האפשר. ניסיתי לפנות אליהם בצורה רכה יותר מנימת-קולו של אוקונור.

● **האם אין זו בגידה במיקצת צוע? את הרי אמורה להיות אוברייקטיבית.**

נכון, רצוי שלא ישמעו בקולי את מה שאני חושבת, אבל אוטומטית ניסיתי להגן על הניצולים. לא יכולתי לפנות אליהם בצורה בוטה, זה נראה לי אכזרי מדי.

● **איך הגעת לתרגם במישפט?**

מהנהלת בתי-המישפט פנו אלי, וביקשו אותי לקבל על עצמי את אירגון כל צוות התירגום במישפט. חשבתי

דה עברית. מאוחר יותר למדה גם אנגלית וצרפתית.

במבט ראשון נראית פרוסט אשה קשה, רישמית, אחר-כך היא מתגלה כאשה חביבה, מלאת חוש-הומור, רגישה. היא מתעקשת שלא להסגיר את חייה האישיים, נזהרת שלא לגלות את גילה, ושוקלת ב"קפדנות את דבריה. "הסכמתי להתראיין," היא אומרת, "רק כדי לחשוף את המיקצוע שלי, שבדרך-כלל נעשה בחדרי-חדרים, בתא קטן. עכשיו, כשכולם מתעניינים במישפט, זו הזדמנות טובה להסב את תשומת-הלב למלאכת התרגום."

פרוסט היא מתורגמנית, העויה סקת בתרגום בעל-פה, וגם מתרגמת בכתב. נוסף על כך היא ממקימי המחלקה לתרגום באוניברסיטת בר-אילן ומלמדת תרגום לעברית מאנגלית ומצרפתית.

● **איך הצלחת לשמור על קורירתך במישפט דמיאניוק?**

לא הייתי קרתרוח, רק נראיתי כזו. אבל למען האמת, ברגע שאני מתחילה לעבוד אני מרוכזת בעבודתי ואינני שמה לב לשום דבר אחר, וריכוז זה תכר

במשך שנה וחודשיים ישבה בתיה פרוסט, המתורגמנית במישפט ג'ון דמיאניוק, למרגלות השופטים. היא הפכה לחלק בלתי-נפרד מהמישפט, כמו השופטים, כמו מארק אוקונור ויורם שפטל, כמו דמיאניוק עצמו.

קולה היה סמכותי, רישמי, אך הוא היה גם מלא-חיים וחשף את ריגשותיה. השופט דוב לזין אף העיר לה כי היא מתרגמת את דבריו של העד כשחקנית, ולעיתים קולה מלא טרזניה כלפי הסניגור.

הקהל אהב את פרוסט. לרבים היא שימשה מה ואוזן. בלעדיה לא היו מבינים דבר. הם זיהו אותה עם הניצולים. "איך הכניסה לו," צעק נהגמונית משולהב כשהעד, באמת צעות פרוסט, השיב תשובה ניצחת. יודעי-האנגלית ניסו להתווכח איתה, מבלי ידיעתה, כמובן. היו גם מי שחשבו שהם היו עומדים במשימה טוב יותר ממנה. ביתה של בתיה פרוסט גדוש ספרים. הם מזורים בחדר-האורח, חים, המרפסות, בחדר-השינה. כמעט ואפשר להריח את האהבה העצומה למילים, לספרים, לכל מה שכתוב.

בתיה פרוסט נשואה ליוסי פרוסט, המנכ"ל לשעבר של אמנות לעם, היום מנכ"ל החברה לניהול מיפעלי תרבות. יש להם שלושה בנים. הבכור לומד תיקשורת באוניברסיטה של לונדון, האמצעי חייל, הצעיר תלמיד בחטיבת-הביניים.

פרוסט נולדה בבודמשט לאם וינאית. בבית הוריה דיברה גרמנית. בגיל צעיר עלתה לארץ ולמ